

Statistica cheltuielilor curente ale entităților economice pentru protecția mediului și plăților ecologice

Metadate

Biroul Național de Statistică (BNS)

1. Informație de contact

1.1. Subdiviziunea responsabilă din cadrul BNS

Direcția statistică agriculturii și mediului

Serviciul statistică mediului

1.2. Persoana de contact

Ludmila Lungu, șef direcție

tel: 067770682

e-mail: ludmila.lungu@statistica.gov.md

Elena Orlova, consultant principal

tel: 067770018

e-mail: elena.orlov@statistica.gov.md

2. Actualizarea metadatelor

2.1. Ultima certificare a metadatelor

28.02.2024

2.2. Ultima actualizare a metadatelor

28.02.2024

3. Prezentarea statistică

3.1. Descrierea generală

Evacuările/deversările substanțelor poluante în mediu - aer, apă, sol, prezintă un risc sporit pentru mediu și sănătatea umană. Transformările care au loc la nivel global în ceea ce privește calitatea mediului impun găsirea unor soluții pentru a asigura menținerea echilibrului ecologic, în condițiile dezvoltării durabile, minimizării impactului și ocrotirii sănătății.

Cheltuielile pentru protecția mediului reprezintă măsura economică a răspunsului dat de societate pentru abordarea problemelor generate de starea mediului într-o anumită etapă.

Datele privind cheltuielile curente pentru protecția mediului și plățile ecologice prezentate de către entitățile economice oferă posibilitatea de corelare și structurare a informației după tipul de activitate economică a entității raportoare, forma de proprietate, la nivel de țară și în profil teritorial, constituind sursa importantă de informații necesare pentru evaluarea gradului de protecție a mediului, elaborarea de politici de mediu, monitorizarea și evaluarea realizării acestora.

Cercetarea entităților economice privind cheltuielile curente pentru protecția mediului și plățile ecologice este exhaustivă și cuprinde toate entitățile care desfășoară activitate economică însoțită de evacuarea substanțelor poluante și efectuează cheltuieli pentru protecția mediului, precum și plăți pentru impactul negativ asupra mediului, care:

- au surse staționare de poluare a aerului atmosferic și întreprind măsuri pentru protecția lui,
- au stații locale de tratare a apelor uzate,
- efectuează utilizarea, înhumarea, neutralizarea deșeurilor,
- efectuează alte activități pentru protecția mediului.

Domeniul cheltuielilor pentru protecția mediului și plăților ecologice ale entităților economice cuprinde informația privind:

- cheltuielile curente și cheltuielile pentru reparația capitală a fondurilor fixe pentru:
 - protecția aerului atmosferic și prevenirea schimbării climei,
 - colectarea și epurarea apelor uzate,
 - gestionarea deșeurilor,
 - protecția și reabilitarea solului,
 - protecția și reabilitarea apelor subterane și de suprafață,
 - conservarea biodiversității și ariilor naturale,
 - alte domenii,
 - remunerarea personalului antrenat în activitățile de protecție a mediului.
- plățile pentru evacuările în limitele admisibile și emiterea supranormă a substanțelor poluante:
 - în aerul atmosferic,
 - în corpurile de apă,
 - pentru gestionarea deșeurilor.

Sursa informațională pentru pentru complectarea raportului privind cheltuielile curente pentru protecția mediului și plățile ecologice sunt datele de evidență primară a cheltuielilor curente reale pentru protecția mediului și a plăților pentru impactul negativ asupra mediului efectuate de către entitatea economică.

3.2. Concepte și definiții

3.2.1. Definiții

Cheltuielile pentru protecția mediului sunt cheltuielile entității economice pentru achizițiile de materiale și servicii, utilizarea energiei și a altor bunuri materiale, remunerarea muncii colaboratorilor, plățile de chirii scopul principal al cărora este prevenirea, reducerea, tratarea sau eliminarea poluării sau a orice altă degradare a factorilor de mediu care rezultă din activitatea economică a întreprinderii.

La cheltuielile curente pentru protecția mediului se referă alocarea mijloacelor bănești pentru:

- întreținerea și exploatarea mijloacelor fixe, destinate protecției mediului: procurarea echipamentului specializat destinat protecției mediului, materia primă, materiale, combustibil și energia electrică, utilizate în procesul exploatării mijloacelor fixe; cheltuielile pentru reparația curentă a mijloacelor fixe; întreținerea personalului care deservește aceste mijloace (remunerarea muncii);
- colectarea, depozitarea și valorificarea deșeurilor;
- organizarea și efectuarea controlului la întreprindere privind influența negativă a activității economice asupra mediului și monitorizarea locală a mediului, managementul activității de protecție a mediului la întreprindere,
- activități educaționale, asigurarea informațională în domeniul protecției mediului,
- alte măsuri întreprinse pentru micșorarea influenței negative asupra mediului.

Cheltuieli curente interne includ toate cheltuielile curente pentru protecția mediului efectuate de entitatea economică, cu excepția achizițiilor de servicii de protecție a mediului de la organizații externe.

Cheltuieli curente externe includ taxele, tarifele și plățile similare achitate de către entitatea economică raportoare altor organizații pentru acordarea serviciilor în domeniul protecției mediului.

Plata pentru impactul negativ asupra mediului reprezintă mijloacele bănești achitate în conformitate cu legislația în vigoare pentru evacuările în limitele admisibile și evacuările supranorme de substanțe poluante și depozitarea deșeurilor, precum și amenzile pentru încălcarea legislației de protecție a mediului.

Mijloace fixe - sunt o parte din fondurile de producție aflate în proprietatea entității economice, deținute în scopul obținerii de venituri, care participă în procesul de producție sau prestare de servicii o perioadă îndelungată de timp, menținând forma sa naturală, iar costul lor se transferă la producție treptat, pe măsura utilizării lor. La mijloacele fixe pentru protecția mediului se referă clădirile, construcțiile, mașinile și echipamentele, mijloacele de transport destinate protecției mediului.

3.2.2. Unitatea de măsură

Datele sunt exprimate în lei.

3.2.3. Formula de calcul

În lipsa evidenței primare la agentul economic se admite completarea formularului în baza efectuării calculelor (estimărilor).

3.3. Clasificările utilizate

1. **Activitatea economică:** Rezultatele cercetărilor sunt clasificate conform Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei (CAEM-2), armonizat cu NACE rev.2, aprobat și pus în aplicare prin Ordinul Biroului Național de Statistică nr. 28 din 07.05.2019.
2. **Unitatea administrativ-teritorială:** Datele sunt grupate conform Clasificatorului unităților administrativ-teritoriale al Republicii Moldova (CUATM) aprobat și pus în aplicare prin Hotărârea Departamentului Moldova-Standart nr. 1398-ST din 03.09.2003.
3. **Forma de proprietate:** Datele sunt grupate conform Clasificatorului formelor de proprietate din Republica Moldova (CFP) aprobat prin Hotărârea Departamentului Standarde, Metrologie și Supraveghere Tehnică nr. 276-st din 04.02.1997.
4. **Forma organizatorico-juridică:** Datele sunt grupate conform Clasificatorului formelor organizatorico-juridice din Republica Moldova (CFOJ) aprobat prin Hotărârea Moldova-Standard nr. 1607-ST din 09.11.2004. Pus în aplicare din 01.01.2005.
5. **Activitate de protecție a mediului:** Datele sunt grupate conform Clasificării activităților și cheltuielilor de protecție a mediului (CEPA), Eurostat, 2021.

3.4. Sfera de cuprindere

3.4.1. Acoperirea sectorială

Toate entitățile economice care desfășoară activitate însoțită de evacuarea substanțelor poluante și efectuează cheltuieli pentru protecția mediului, precum și plăți pentru impactul negativ asupra mediului.

3.4.2. Populația statistică

Toate entitățile economice care desfășoară activitate însoțită de evacuarea substanțelor poluante și efectuează cheltuieli pentru protecția mediului, precum și plăți pentru impactul negativ asupra mediului.

3.4.3. Geografică

Informația se elaborează și diseminează pe întreaga țară, cu excepția localităților situate în partea stângă a Nistrului și mun. Bender.

3.4.4. Temporală (serii de timp disponibile)

Seriile de timp sunt disponibile începând cu anul 2018.

3.5. Nivelul de dezagregare

Datele finale privind cheltuielile curente pentru protecția mediului și reparația capitală a fondurilor fixe ale entităților economice sunt elaborate și prezentate:

- în profil teritorial:
 - total pe țară,
 - regiuni de dezvoltare economică (mun. Chișinău, Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia),
 - raioane, municipii, UTA Găgăuzia
- tipuri de activitate economică,
- forme de proprietate,
- pe principalele domenii:
 - protecția aerului atmosferic și prevenirea schimbării climei,
 - colectarea și epurarea apelor uzate,
 - gestionarea deșeurilor,
 - protecția și reabilitarea solului,
 - protecția și reabilitarea apelor subterane și de suprafață,
 - conservarea biodiversității și ariilor naturale,

- alte domenii,
- remunerarea personalului antrenat în activitățile de protecție a mediului.

Datele privind plățile ecologice pentru impactul negativ asupra mediului ale entităților economice sunt elaborate și prezentate:

- în profil teritorial:

- total pe țară,
- regiuni de dezvoltare economică (mun. Chișinău, Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia),
- raioane, municipii, UTA Găgăuzia,

- pe tipuri de activitate economică,

- pe forme de proprietate,

- evacuări în limitele admisibile și supranorme a substanțelor poluante:

- în aerul atmosferic,
- în corpurile de apă,
- pentru gestionarea deșeurilor.

3.6. Periodicitatea

Anuală.

3.7. Termenele limită de prezentare (diseminare)

Anual – 20 aprilie după anul de raport.

3.8. Revizuirea

Datele sunt definitive.

3.9. Perioada de referință

Perioada de referință este anul calendaristic (de la 01 ianuarie până la 31 decembrie).

4. Colectarea și procesarea datelor

4.1. Sursa de date

4.1.1. Cercetări statistice

Cercetarea statistică “Cheltuieli curente pentru protecția mediului și plăți ecologice” – chestionarul statistic nr. 1-cheltuieli.

4.1.2. Surse administrative

Nu sunt utilizate.

4.1.3. Estimări

Nu se aplică.

4.2. Caracteristica cercetării statistice

4.2.1. Obiectiv și scurt istoric

Cercetarea “Cheltuieli curente pentru protecția mediului și plăți ecologice” (form. nr. 1-cheltuieli) urmărește să:

- evidențieze fluxurile financiare care corespund executării activităților specifice de protecție a mediului, activități care au ca scop prevenirea, reducerea sau combaterea pagubelor aduse mediului;
- asigure informațiile necesare pentru măsurarea eforturilor depuse, într-o perioadă de timp, pentru protecția mediului la nivelul entității economice;
- permită evidențierea cheltuielilor de protecție a mediului pe factori de mediu și activități specifice de protecție a mediului;
- să ofere informații pentru caracterizarea cât mai completă a producătorilor de servicii de protecție a mediului.

Organizarea practică și conducerea cercetării statistice se efectuează de către Biroul Național de Statistică prin intermediul organelor teritoriale de statistică.

4.2.2. Unitatea statistică
Unitatea de observare este entitatea economică, în rezultatul activității căreia se evacuează substanțe poluante și se efectuează cheltuieli pentru protecția mediului, precum și plăți pentru impactul negativ asupra mediului.
4.2.3. Cercul unităților cuprinse în cercetare
Colectivitatea generală a unităților, care intră în sfera de cuprindere a cercetării statistice, este formată din unități cercetate exhaustiv. Numărul unităților cuprinse în cercetare în anul 2022 – 2800.
4.2.4. Periodicitatea cercetării
Anuală.
4.2.5. Colectarea datelor
Colectarea datelor se realizează prin completarea de către entitățile economice cuprinse în cercetare a chestionarului statistic „Cheltuieli curente pentru protecția mediului și plăți ecologice” (f.nr.1-cheltuieli) și prezentarea chestionarelor statistice completate în adresa organelor teritoriale de statistică.
4.3. Procesarea și compilarea datelor
4.3.1. Validarea datelor
Datele sunt verificate și analizate privind calitatea acestora, în special coerența internă, temporală și cu alte date.
4.3.2. Compilarea/extrapolarea datelor
Compilarea datelor se efectuează pe baza centralizării informației obținute în cadrul cercetării.
4.3.3. Ajustările
Nu se efectuează ajustări.
4.3.4. Asigurarea calității
Asigurarea calității datelor statistice se bazează pe respectarea Principiilor Fundamentale ale Statisticii Oficiale, aprobate de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 29 ianuarie 2014, precum și stipulate în Legea Republicii Moldova cu privire la statistica oficială nr. 93 din 2017. În activitatea de producere a informației se acordă importanță primordială asigurării calității înalte a datelor. În acest scop, o serie de măsuri de asigurare a calității sunt realizate la fiecare etapă a procesului statistic: în procesul de organizare a cercetărilor, colectare a datelor, procesare și elaborare a informației generalizatoare. Se scot la iveală datele eronate, inconsistențele și datele suspicioase în vederea verificării și corectării acestora. Datele primare sunt verificate și analizate privind coerența internă (în cadrul raportului/chestionarului), temporală (cu datele pentru perioadele precedente).
4.4. Precizia datelor
4.4.1. Rata de non-răspunsuri
De obicei rata non-răspunsurilor este neînsemnată și nu influențează rezultatul cercetării în ansamblu.
4.4.2. Erori de eșantionare
-

5. Comparabilitate și coerență

5.1. Comparabilitatea internațională

Informația privind cheltuielile curente pentru protecția mediului și plățile ecologice este elaborată în conformitate cu standardele internaționale în domeniu.

5.2. Comparabilitatea în timp

Începând cu a. 2018 rapoartele sunt elaborate conform formularului statistic 1-cheltuieli „Cheltuieli

curente pentru protecția mediului și plăți ecologice” și sunt comparabile în timp.

5.3. Coerența cu alte statistici

Nu s-a efectuat.

6. Mandatul instituțional (baza normativ-juridică)

Activitatea BNS se bazează pe respectarea Constituției Republicii Moldova, Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, alte acte legislative și normative, ordinele și dispozițiile conducerii BNS.

Legea cu privire la statistica oficială reglementează organizarea și funcționarea sistemului statisticii oficiale și stabilește cadrul juridic pentru dezvoltarea, producerea, diseminarea și coordonarea statisticii oficiale (art.1).

Art. 5 al Legii stipulează că producerea informației statistice se bazează pe respectarea principiilor independenței profesionale, imparțialității, obiectivității, relevanței, transparenței, confidențialității, cost/eficienței ș.a.

Biroul Național de Statistică, în calitatea sa de organ central de statistică, este o autoritate administrativă creată pe lângă Guvern pentru conducerea și coordonarea activității în domeniul statisticii.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului 935 din 24.09.2018 cu privire la organizarea și funcționarea BNS, Biroul exercită următoarele atribuții:

- 1) coordonează sistemul statistic național privind dezvoltarea și producerea statisticii oficiale;
- 2) elaborează și implementează strategii de dezvoltare a sistemului statistic național, programe statistice anuale și multianuale;
- 3) elaborează cadrul normativ și instituțional necesar realizării obiectivelor strategice în domeniul său de activitate, precum și mecanismele transpunerii lor în practică;
- 4) efectuează managementul și controlul realizării, în condiții de calitate, a programelor și planurilor statistice adoptate la nivel central și regional;
- 5) armonizează și aliniază indicatorii statistici, metodologiile, metodele și tehnicile aplicate pe plan național cu reglementările și standardele internaționale;
- 6) promovează cultura statistică în societate.

Actele legislative și normative de care se conduce BNS în activitate pot fi accesate pe pagina oficială <https://statistica.gov.md/ro>, rubrica *Despre BNS* (<https://statistica.gov.md/ro/acte-normative-56.html>).

7. Confidențialitatea

7.1. Principiile

Conform art.19 al Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, producătorii de statistici oficiale întreprind toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția datelor confidențiale și neadmiterea divulgării lor.

În cap. VII al legii nominalizate este stipulat, ca datele colectate, procesate și depozitate pentru producerea informației statistice sunt confidențiale în cazul în care permite identificarea directă sau indirectă a respondenților. Nu sunt considerate confidențiale:

- a) datele care pot fi obținute din surse public accesibile conform legislației;
- b) datele individuale privind adresa, telefonul, denumirea, genul de activitate, numărul de personal ale persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali;
- c) datele ce se referă la întreprinderile cu capital de stat, instituții și organizații finanțate din buget, prezentate la solicitarea autorităților administrației publice.

Conform Legii cu privire la statistica oficială, art. 20, au acces la datele individuale persoanele care, conform atribuțiilor de serviciu, participă la producerea informației statistice, în măsura în care datele individuale sunt necesare pentru producerea acestei informații.

Același articol stipulează, că accesul la datele individuale care nu permit identificarea directă a respondenților poate fi acordat pentru proiecte de cercetări științifice ale căror rezultate scontate nu se

referă la unități individuale identificabile, în conformitate cu regulamentul aprobat de autoritatea centrală în domeniul statisticii.

Art. 23 (5) al Legii stipulează că „Informația statistică nu poate fi diseminată utilizatorilor în cazul în care se referă la 1–3 unități statistice”.

7.2. Asigurarea practică a regulilor confidențialității

Întru asigurarea protecției datelor statistice confidențiale în conformitate cu Legea cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, Biroul Național de Statistică întreprinde toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția datelor confidențiale și neadmiterea divulgării lor.

În conformitate cu Legea nominalizată, personalul producătorilor de statistici oficiale, inclusiv cel angajat temporar, care, conform atribuțiilor de serviciu, are acces direct la datele individuale este obligat să respecte confidențialitatea acestor date în timpul și după încetarea activității în funcția respectivă.

Până la diseminarea datelor statistice, acestea sunt verificate dacă corespund cerințelor de protecție a datelor confidențiale. În cazul dacă datele statistice conțin informație confidențială (vedeți p.7.1) diseminarea acestora nu este efectuată și se purcede la agregarea datelor la nivelul minim disponibil care asigură protecția confidențialității dalelor.

8. Accesul la informație și formatul diseminării

8.1. Accesul la informație

8.1.1. Calendarul de diseminare

Anual este elaborat Calendarul de diseminare a informațiilor statistice elaborate de BNS.

8.1.2. Accesul la calendarul de diseminare

Calendarul de diseminare a informațiilor statistice este plasat pe pagina oficială web a BNS www.statistica.gov.md.

8.1.3. Accesul la date statistice

Conform Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, art. 23:

- Producătorii de statistici oficiale sunt obligați să disemineze informația statistică în termenele prevăzute în Programul de lucrări statistice și în Calendarul de diseminare a informației statistice;
- Diseminarea informației statistice prevăzute în programul de lucrări statistice tuturor categoriilor de utilizatori se efectuează gratis și în condiții egale de acces sub aspectul volumului, calității și termenelor de diseminare.

Programul lucrărilor statistice poate fi accesat pe pagina <https://statistica.gov.md/ro>, rubrica *Despre BNS / Acte normative* (<https://statistica.gov.md/ro/acte-normative-56.html>).

Pagina web a BNS www.statistica.gov.md reprezintă sursa informațională cea mai importantă în asigurarea accesului utilizatorilor la informația statistică diversă, transparentă privind activitatea BNS.

Toate comunicatele, rapoartele analitice, seriile de timp, precum și publicațiile statistice elaborate de BNS sunt plasate pe pagina web oficială.

8.2. Formatul diseminării

8.2.1. Comunicate / Rapoarte analitice

Nu este aplicabil.

8.2.2. Publicații

Publicațiile elaborate de BNS care conțin date statistice privind cheltuielile curente pentru protecția mediului și plăți ecologice:

- Anuarul Statistic al Republicii Moldova;
- Statistică teritorială;
- Culegerea “Resursele naturale și mediul în Republica Moldova”.

Acces la publicații în format electronic, pe pagina oficială a BNS <https://statistica.gov.md/ro>, rubrica

<i>Produse și servicii / Publicații</i> https://statistica.gov.md/ro/publications .
8.2.3. Baze de date/serii de timp
- Banca de date statistice http://statbank.statistica.gov.md , domeniul <i>Mediul înconjurător / Cheltuieli curente pentru protecția mediului și plăți ecologice</i>
- Pagina oficială a BNS: http://www.statistica.gov.md la rubrica <i>Produse și servicii / Publicații</i>
8.2.4. Chestionare/date transmise la solicitarea organizațiilor internaționale
Nu se transmit.
8.2.5. Solicitări de date suplimentare
BNS pune la dispoziția utilizatorilor și informații statistice suplimentare celor disponibile în publicațiile statistice plasate pe pagina oficială web în limita informațiilor disponibile, în corespundere cu Legea cu privire la statistica oficială. Solicitarea poate fi transmisă personal la sediul BNS, prin poștă, prin poșta electronică moldstat@statistica.gov.md sau online – www.statistica.gov.md rubrica <i>Produse și servicii/Solicitare de informații statistice</i> . http://www.statistica.gov.md/solicitare_informatii_statistice.php?l=ro

9. Referințe (link-uri) utile
9.1. Accesibilitatea documentației privind metodologia
Metodologia este disponibilă pe pagina oficială https://statistica.gov.md/ro , rubrica <i>Metadate și clasificatoare / Metadate de referință</i> (https://statistica.gov.md/ro/metadata).
9.2. Accesibilitatea documentației privind Rapoartele de evaluare
Rapoartele de evaluare a BNS sunt disponibile pe pagina oficială https://statistica.gov.md/ , rubrica <i>Despre BNS / Evaluări externe și sondaje de opinii / Rapoarte de evaluare externă</i> (https://statistica.gov.md/ro/rapoarte-de-evaluare-externa-9930.html).
9.3. Accesibilitatea informației privind studiul de opinie al utilizatorilor
Sondajele de opinie ale utilizatorilor sunt disponibile pe pagina oficială https://statistica.gov.md/ , rubrica <i>Despre BNS / Evaluări externe și sondaje de opinii / Sondaje de opinie</i> (https://statistica.gov.md/ro/sondaje-de-opinie-9933.html).
9.4. Alte referințe utile
<ul style="list-style-type: none"> • http://www.unece.org/env/lrtap/welcome.html • http://www.emep.int • http://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/gl/invs4.html • http://unstats.un.org/unsd/environment/ • www.un.org/esa/sustdev/natlinfo/indicators/isd.html • http://europa.eu